

Temim ed-Dârî'den rivayet edildiğine göre, Rasûlüllah (s.a.v.) "Din samimi olmaktır." deyince sahabeden bazıları "Kime karşı samimi olmaktır (Ey Allah'ın Rasûlü?)" diye sordular. O da "Allah'a, Kitabına, Rasûlüne, Müslümanların önderlerine ve bütün Müslümanlara karşı" buyurdular.¹

Hadisin bazı rivayetlerinde Rasûlüllah'ın (s.a.v.) "Din samimi olmaktır." sözünü tekitli ve üç defa tekrarladığı belirtilmiştir.² Hadise göre Müslümanın temel özelliğinin samimiyet olduğu ve bunun da beş aşamada gerçekleşeceği bildirilmektedir. Âlimler bu hadisin dinin dörtte birini oluşturduğunu belirtmişlerdir.³ Hatta Nevevî diğer üçüne de gerek kalmadan bu hadisin İslamı özetlemeye yetebileceğini⁴ belirtmektedir.

Hadise göre Müslüman için samimiyetle bağlanması gerekenler beş olarak sayılmasına rağmen belki bunları üç grupta toplamak mümkündür. Bunlardan birisi Allah'a, Kitabın'a ve Rasûlün'e karşı samimi olmaktır. İkincisi idarecilerine karşı samimi olmaktır. Üçüncüsü de bütün Müslümanlara karşı samimi olmaktır.

Allah'a, Kitab'ına ve Rasûlüne karşı samimi olmak bir yerde Allah'ın Kur'andaki emirlerine, Rasûlünün sünnetine de şeksiz şüphesiz sarılmakla olur. Çünkü Allah ve Rasûlünün karar verdiği bir konuda onların tercih hakkı yoktur: "Allah ve O'nun Rasûlü bir işe hükmettiklerinde, mü'min bir erkek ve mü'min bir kadının, o işlerinde kendileri için tercih-seçim hakkı yoktur. Kim Allah'a ve O'nun Rasûlü'ne isyan ederse, gerçekten apaçık bir dalaletle sapmıştır."⁵

Allah'ın (ve Rasûlü'nün) verdiği kararda inanmışların tercih hakkı olmamakla birlikte onlara daha içten davranmak belki kalitelerini ortaya koymaktadır. Allah'a karşı samimiyet aynı zamanda Cibril (a.s.) hadisinde de belirtildiği gibi ihsan⁶ seviyesinde yani her ne kadar biz onu görmesek de Allah'ın bizi her an gördüğünü bilerek hareket etmektir. Allah'ın bize şah damarından daha yakın olduğunu bilip ona göre hareket etmektir samimiyet. "Andolsun ki insanı biz yarattık; nefsinin ona ne vesveseler verdiğini biliriz. Biz, ona şah damarından daha yakınız."⁷ İçimizle dışımızın bir olmasıdır samimiyet. Allah'ın utanan bir varlık⁸ olmadığını; fakat utanmaya en layık kişinin Allah olduğunu bilmektir samimiyet. "Allah insanlardan daha çok kendisinden utanılmaya layık olandır."⁹

Samimiyet emredilen aşamalardan birisi de yöneticilerdir. Bunun karşılıklı olması gerektiği unutulmamalıdır. Birincisi yönetilenlerin yani halkın sorumluluğu, işi ehline vermek ve meşru otoriteye itaat etmektir: "Allah, size, emanetleri mutlaka ehline vermenizi ve insanlar arasında hükmettiğiniz zaman adaletle hükmetmenizi emrediyor. Doğrusu Allah, bununla size ne güzel öğüt veriyor! Şüphesiz ki Allah, hakkıyla işitendir, hakkıyla görendir."¹⁰ "Ey İman Edenler! Allah'a itaat edin, Peygamber'e itaat edin ve sizden olan yöneticilere de..."¹¹

Yöneticilerin sorumluluğu ise çalışıp halkına karşı samimi olmak ve işlerini danışarak yürükmektir: "Eğer bir idareci Müslümanların işini üzerine alır, sonra onlar için çalışıp samimiyet göstermezse onlarla birlikte cennete girmez."¹² "Onlar işlerini aralarında danışma ile karara bağlarlar."¹³ "İş konusunda onlara danış."¹⁴

Müslüman bütün hal ve davranışlarında samimi olmalıdır. Samimiyetin zıttı olan riya, ikiyüzlülük, münafıklık, yalan, aldatma ve kandırma gibi niteliklerin samimiyetle bağdaşmayacağı bilinmelidir. Allah Teâlâ, Mü'minûn suresinde kurtulan Mü'minlerin özelliklerinden bahsederken

ilk sırada namazları hususunda samimi/huşû içinde olanları saymaktadır.¹⁵ Namazlarda gösteriş yapanları ise kınamaktadır.¹⁶

Müslüman, Allah'a, Kur'an'a, Rasûlullah'a (s.a.v.) ve bütün inananlara karşı söz, fiil ve davranışlarında samimi olmalı ve yalnızca Allah'ın rızasını gözetmelidir. "Hâlbuki, onların da, yalnız hakka ve tevhide yönelerek, (Allah'ın dinini ve düzenini içtenlikle benimseyerek samimiyetle toplumlarında uygulayıp) Allah'a kulluk ve ibadet etmeleri, (O'nun şeriatına bağlanmaları, O'na boyun eğmeleri, namazı âdâbına riâyet ederek, aksatmadan âşikâre kılmaları, vicdanlarını, servetlerini, sosyal bünyelerini arındıran, berekete vesile olan) zekatı vermeleri emredilmişti. İşte, (sağlıklı bir toplumun dini, insanlığı, insanî değerleri ayakta tutacak) hak din, (zamanla değişmeyen tabîi hukuk kurallarını içeren şeriat, düzen, medeniyet) budur."¹⁷

Müslümanın niyeti ve samimiyeti sayesinde evinde otursa dahi sevap kazanacağını efendimiz belirtmektedir. O, Tebük Gazvesi'ne katılmayan bazı sahabiler hakkında şöyle demektedir: "Medine'de bizden geride kalan öyle kimseler vardır ki, bir dağ yoluna, bir vadiye girdiğimizde onlarda bizimle yürüyormuş gibi sevap kazanırlar. Çünkü onları bir takım mazeretleri alıkoymuştur."¹⁸

İslamiyette sayı önemli olmakla birlikte sayıdan daha çok içinde samimiyetin olduğu keyfiyetin daha önemli unutulmamalıdır. "Nice az topluluklar daha fazla topluluklara Allah'ın izniyle galip gelmiştir. Allah sabredenlerle beraberdir."¹⁹

Rasûlullah (s.a.v.) bir kudsî hadiste Allah'ın en sevdiği ibadetin, kulun Allah'a karşı samimi

olması olarak belirtilmiştir. “Allah buyuruyor ki; Kulumun en çok sevdiğim ibadeti, bana karşı samimi olmasıdır.”²⁰ Hatta samimiyetle yapılan az ibadetin kurtuluş içinde yeterli olabileceği belirtilmiştir. “Dininde samimi olursan az ibadet de sana yeter.”²¹

Kendin için istediğini kardeşin için de istemektir²² samimiyet. Kardeşini aldatmaktansa aldanmaktır samimiyet. Mevlana'nın deyimiyle “olduğu gibi görünmektir veya görüldüğü gibi olmaktır” samimiyet. İlkeleri çiğnememe uğruna hapisi göze alabilmektir: “Ey Rabbim! Bu kadınların istedikleri şeyi yapmaktansa hapiste çürümeyi yeğlerim.”²³ Samimiyet Cerîr b. Abdullah'ın yaptığı gibi Müslümanlara samimi davranacağımıza Rasûlullah'a (s.a.v.) söz verebilmektir: “Ben Rasûlullah'a, namazı dosdoğru kılmak, zekatı vermek ve her bir Müslümanın samimiyetle hayrını istemek üzere bey'at ettim.”²⁴

Doğruluk ve samimiyet müslümanın yirmi dört saatini kapsamalıdır. Hatta onun karakteri olmalıdır. O, Allah Rasûlü'nün öğrettiği şu duayı kendisine hayat düsturu edinmiş olmalıdır: “Ey Rabbim, (girişeceğim her işe ve gireceğim her yere) doğruluk ve samimiyetle girmemi; (bırakacağım her işten ve çıkacağım her yerden) doğruluk ve samimiyetle çıkmamı bana nasip eyle.”²⁵

Selam ve dua ile...

.....

*Aksaray Üniversitesi İslami İlimler Fakültesi Öğretim Üyesi,

1 Buhârî, İman, 42; Müslim, İman, 95.

2 Ebû Dâvûd, Edeb, 59; Tirmîzî, Bir, 17; Nesâî, Bey'at, 31

3 Kalan dörtte üçünü de şu hadisler oluşturmuştur: "Ameller niyetlere göredir", "Kendisini ilgilendirmeyen şeyleri terk etmesi, kişinin Müslümanlığının güzelliğini gösterir", "Sizden biriniz kendisi için istediğini kardeşi için de istemedikçe olgun mü'min olamaz". Miras, Kâmil, Tecrîd-i Sarîh Tercümesi ve Şerhi, VI, 474.

4 Davudođlu, Ahmed, Sahîhi Müslim Tercüme ve Şerhi, II, 299.

5 el-Ahzâb, 33/36., 6 Buhârî, İman, 37; Müslim, İman, 1,5., 7 Kâf, 50/16., 8 el-Bakara, 2/26., 9 Tirmîzî, Edeb, 39., 10 en-Nisâ, 4/58., 11 en-Nisâ, 4/59., 12 Müslim, İmâre, 22., 13 eş-Şûrâ, 42/38; , 14 Âl-i İmrân, 3/159., 15 el- Mü'minûn, 23/2., 16 el-Mâûn, 107/6., 17 el-Beyyine, 98/5, 18 Buhârî, Megâzî, 81, Cihad 35; Ebû Dâvûd, Cihad, 19; İbn Mâce, Cihad, 6., 19 el-Bakara, 2/249., 20 Ahmed b. Hanbel, el-Müsned, V,254, 21 Hâkim, el-Müstedrek,, 22 Buhârî, İman, 7; Müslim, İman, 71-72; Tirmizî, Kıyamet, 59; Nesâî, İman, 19,33., 23 Yusuf, 12/33., 24 Buhârî, Mevâkîtu's-salat, 3; Müslim, İman, 97-99., 25 el-İsrâ, 17/80.